

košová na to, že v Sambukovej tvorbe zohráva dôležitú úlohu nielen v tom čase už prevažujúce nasmerovanie na Nemecko, ale naďalej aj na taliansky kontext, pričom mu však ťažko možno vytknúť odtrhnutosť od domáceho literárneho života.

O tomto zaradení hovoria dve kapitoly. Prvá Humanisti 16. storočia ako širšie kultúrne spoločenstvo (s. 5 – 13) si všíma duchovnú pospolitosť humanistických vzdelancov (*res publica litterarum*), z ktorej Sambucus vyrástol. Záverečná kapitola Martin Rakovský a Juraj Koppay (s. 106 – 137) nielen predstavuje diela menovaných autorov s ich podobnosťami so Sambukom aj odlišnosťami od neho, ale snaží sa dokresliť celkovú spoločenskú a literárnu klímu druhej polovice 16. storočia.

Hoci krátka, no veľmi dôležitá je druhá kapitola Estetické hodnoty latinskej humanistickej poézie (s. 14 – 21), kde sa poukazuje na zástoj školy vo formovaní vnímania estetickú kvalitu a zároveň sa dozvedáme, že naši humanisti sa k téme krásy vyjadrovali iba okrajovo. Ich názory možno dedukovať skôr z ich tvorby, ktorej vládne elegantná vyváženosť a cit pre proporcie, aj keď na porovnaní Rakovského a Koppaya sa dajú demonštrovať individuálne rozdiely. Autorka reflektuje nevyhnutnú službu prekladov pri percipovaní humanistickej poézie, ale nabáda k ich ešte tesnejšiemu primknutiu k originálu, aby sa preklad miesto pomocníka nestal zvodcom.

Súčasťou práce je anglické resumé (s. 141), ktoré je azda až pristročné, zoznam použitej literatúry (s. 142 – 144) so šiestimi desiatkami položiek a registrom osobných mien (s. 145 – 149).

Súhrnne sa dá konštatovať, že autorka presvedčivo načrtla model latinskej humanistickej poézie ako svojbytného celku a demonštrovala relevantné metódy zachytenia hodnot predromantickej poézie. Ostáva si iba želať, aby s využitím dostupného objemu vedomostí a s vlastnými vedeckými výsledkami v neďalekej budúcnosti uskutočnila svoj cieľ napísať dejiny literárneho humanizmu a jeho literárnej typológie a poetiky.

Daniel Škoviera

Prof. PhDr. Daniel Škoviera, PhD.
Katedra klasickej a semitskej filológie FF UK
Gondova 2
814 99 Bratislava
SR
e-mail: daniel.skoviera@fphil.uniba.sk

ZBORNÍK MATICE SLOVENSKEJ – LITERÁRNA VEDA. Zostavili V. Marčok a T. Winkler. Martin : Vydavateľstvo MS, 2010. 171 s.

Prvý ročník *Zborníka Matice slovenskej* s podtitulom Literárna veda apeluje na potrebu kontinuálneho publikovania relevantných a hodnotovo podložených recenzií. V dvoch samostatných častiach, rozdelených na práce autorov ako V. Marčok, P. Liba,

V. Šabík, J. Vanovič, A. Kret, L. Čavojský, V. Bellová, M. Jurčo, M. Iškótová, E. Očková a ďalších, ponúka rôznorodý pohľad na súčasnú i minulú literatúru, literárnu vedu, filozofiu, teológiu a drámu.

Prvá časť zborníka s názvom *Štúdie a materiály* pozostáva z dvoch samostatných, obsahovo oddelených štúdií. Tieto sa venujú kríze človeka a súčasnej literatúre, resp. dramatickej tvorbe Júliusa Barča-Ivana a jeho vlastnému kurikulu.

V kompilácii nazvanej *Kríza človeka a súčasná literatúra* (seminár z jari roku 2009) cítiť autorskú snahu predostrieť informáciu, ktorá uľahčuje pochopenie zložitosti fenoménu postmodernity.

Predostierajú sa tu rôzne úvahy. Odhaľuje sa tlak postmodernity na zmenu identity jedinca. Riešia sa tu vzťahy medzi postmodernou a modernou, zachádza sa do konfliktov tradície a súčasnosti. V určitých momentoch sa diskurz o postmodernej literatúre mení na úvahy o morálke. Autori zároveň poukazujú na obrovský hlad po senzáciách, ktorý postmoderna prináša. Zaoberajú sa deštrukciou textov a na záver postmodernistickým popretím literatúry literatúrou.

Problém postmodernity sa z filozofických aspektov postupne posúva do roviny literárnych textov (prozaických aj poetických) a jednotlivých žánrov, ktoré sú podrobené kritike zo strany literárnej vedy.

Táto časť zborníka nerieši iba vzťah postmodernity a moderny, ale cez horizontálnu aj vertikálnu úroveň odкрýva základ a pôsobenie postmodernity nielen v literárnych textoch.

Časť venovaná postmoderne končí analýzou vybraných textov konkrétnych slovenských poetov a z žánrového hľadiska analyzuje krízu súčasného románu. S odvolaním sa na stále bujnejúci rozmach populárneho žánru fantasy pripisuje veľkú budúcnosť žánru rozprávky, s ktorou má fantasy niektoré spoločné znaky.

Pokračovanie prvej časti *Zborníka* pozostáva z komplexného pohľadu na dramatickú tvorbu J. Barča-Ivana, na sociálne zázemie, z ktorého čerpal. Nájdeme tu aj komparáciu života postáv jeho dramatických diel a života autora. Na relatívne malom priestore je vykreslený niekoľkonásobný portrét dramatika. Podrobný portrét stavia autora do svetla skrytého génia slovenskej dramatickej tvorby. Táto mozaika faktov vykresľuje J. Barča-Ivana ako dramatika, publicistu, glosátora, rečníka a ako nádejného, no v mladosti umlčaný, herecký talent.

V porovnaní s textami zameranými na mapovanie dramatickej tvorby J. Barča-Ivana, sú informácie o Gustávovi Kazimírovi Zechenterovi Laskomerskom hlavne životopisné. Jemu je venovaná záverečná časť *Zborníka* pod názvom *Kronika*. Obsahuje publikácie, ktoré boli prezentované na seminári venovanom G. K. Z. Laskomerskému v septembri 2008. State, ktoré by reflektovali literárnu činnosť autora, chýbajú. Aj podľa samotných prispievateľov a tvorcov mozaiky bol G. K. Z. Laskomerský v prvom rade lekár, geológ, intelektuál a až potom príležitostný spisovateľ. Spomínaná mozaikovosť a rôznorodosť autorov venujúcich sa tomuto problému sugestívne a do detailov popisuje Zechenterov život od čias študijných až po jeho úmrtie. Chýba však kritickejší pohľad na životné udalosti, peripetie a rozhodnutia, ktorých v Laskomerského živote nebolo málo.

Výhodou zborníkov je fakt, že ako celok nemusia pôsobiť úplne kompaktné. Ak sa tak však udeje, je to k dobrej veci. Možno však povedať, že spôsobom, akým je tento zborník zostavený, sa vymyká bežnému literárno-historickému diskurzu, čo je jeho devízou.

Martin Tvrдый

Mgr. Martin Tvrдый
Katedra slovenského jazyka a literatúry PF TU
Priemyselná 4
917 01 Trnava
SR
e-mail: martintvrдый@gmail.com